

Warszawa, dnia 30 marca 2015 r.

Stanowisko

**Krajowej Rady Radców Prawnych do oświadczenia Senatora Rafała Muchackiego
złożonego podczas 71. posiedzenia Senatu RP w dniu 5 marca 2015 r.
(pismo Marszałka Senatu RP z dnia 11 marca 2015 r. BSP/043-71-3048-KRRP/15)**

Sformułowane oświadczenie dotyczy istotnej kwestii odnoszącej się do praktyki orzeczniczej w zakresie zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa procesowego w zależności od trybu, w którym rozpoznawana jest sprawa jak również niezbędnego nakładu pracy pełnomocnika, m.in. przejawiającego się w ilości wyznaczonych rozpraw. Ta ostatnia przesłanka – jako podstawowa i o zasadniczym znaczeniu – przewidziana została w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz 490). Jej spełnienie umożliwia sądowi w ramach dyskrecjonalnej władzy zasądzenie opłaty za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego w wysokości krotności stawki minimalnej, przewidzianej w rozporządzeniu (co do zasady „widełkowo” w odniesieniu do wartości przedmiotu sprawy), nie przekraczającej jednak sześciokrotności tej stawki (*vide* § 2 ust. 2). Z możliwości tej sądy korzystają jednak niezwykle rzadko, co w konsekwencji powoduje, iż na ogół koszty zastępstwa procesowego są zasądzone w stawce minimalnej bez wykorzystania możliwości jakie w tej materii przewidują przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia.

Jak trafnie wskazano w oświadczeniu senatorskim, rozporządzenie nie dywersyfikuje przyznawanych zastępowanej przez profesjonalnego pełnomocnika stronie stawek kosztów zastępstwa procesowego w zależności od trybu w jakim toczy się postępowanie. W konsekwencji zarówno w sprawie prawomocnie zakończonej wydanym na posiedzeniu niejawnym nakazem zapłaty jak i takiej, w której odbyło się kilka lub kilkanaście terminów rozpraw najczęściej koszty zastępstwa procesowego są przyznawane w stawce minimalnej.

Zasądzenie opłaty za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego poniżej stawki minimalnej w przypadku, gdy sprawa toczy się w trybie upominawczym bądź nakazowym jest na gruncie przepisów rozporządzenia niedopuszczalne albowiem w tych przypadkach musi ona zostać przyznana co najmniej w stawce minimalnej. Natomiast konieczność uzasadniania decyzji sędziowskich w sytuacji przyznawania opłat stanowiących krotność stawek minimalnych, opartego o przesłanki wskazane w § 2 ust. 1 rozporządzenia, tj. w zależności od charakteru sprawy i wkładu pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia powoduje niechęć do ich różnicowania zwłaszcza, że orzeczenia te podlegają kontroli instancyjnej. Nawet zatem, gdy istnieją ku temu uzasadnione podstawy w praktyce orzeczniczej przyjmuje się, iż zasądzenie opłaty za czynności w stawce minimalnej jest wystarczające jako spełniające wymogi przewidziane w rozporządzeniu.

Z tych właśnie, wskazanych powyżej, względów problem poruszony w oświadczeniu senatorskim jest aktualny, a potrzeba jego legislacyjnego rozwiązania jest od dawna sygnalizowana przez samorząd radców prawnych.

Skonkretyzowanym wynikiem podejmowanych na tej płaszczyźnie przez samorząd radcowski działań jest opracowanie projektu rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych, który wraz z szerokim uzasadnieniem potrzeby wprowadzenia zmian w tym zakresie, przekazany został Ministrowi Sprawiedliwości w lipcu 2014 r. przez Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych.

Wydaje się, iż stanowi on właściwy merytoryczny materiał do podjęcia w resorcie dynamicznych prac nad jego wprowadzeniem w życie.

Jest to o tyle istotne, że aktualnie obowiązujące rozporządzenie wykonuje dwie delegacje ustawowe (*vide* art. 22³ ust. 2 oraz art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych) dotyczące w znacznej mierze odmiennych materii, co nie jest uzasadnione, zwłaszcza wobec faktu szcątkowej regulacji obecnie zagadnień dotyczących ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu oraz braku realizacji delegacji ustawowej w tym zakresie.

Projekt rozporządzenia wraz z uzasadnieniem stanowi załącznik do niniejszego stanowiska. Powołana w nim argumentacja uwidacznia potrzebę wprowadzenia nowej

regulacji w tej materii, nie tylko z przyczyn, o których mowa w oświadczeniu senatorskim.

Oprócz rozbudowania oraz skonkretyzowania w przedłożonym projekcie rozporządzenia katalogu ocennych kryteriów zasądzania kosztów zastępstwa procesowego, wymagających konkretyzacji w poszczególnych sprawach, projekt przynosi do przepisów ogólnych rozwiązanie przewidujące zwiększenie stawek minimalnych o 20% w przypadku wyznaczania przez sądy kolejnych posiedzeń, z wyłączeniem posiedzeń niejawnych. Mechanizm ten pozbawiony jest dyskrecjonalnej oceny sądu, która może być stosowana w przypadku kryteriów, a jednocześnie powinien sprzyjać koncentracji materiału dowodowego i pośrednio wpływać na niezbędną minimalizację ilości wyznaczanych w sprawie posiedzeń z udziałem pełnomocnika.

Wydaje się, iż wychodzi to również naprzeciw zmianom postulowanym w oświadczeniu senatorskim, które miałyby zracjonalizować i urealnić wysokość kosztów zastępstwa procesowego w stosunku do nakładu pracy niezbędnego do prawidłowego prowadzenia sprawy przez profesjonalnego pełnomocnika.